

Висновки: у роботі було проаналізовано процес управління банківськими ризиками, розглянуто класифікацію цих ризиків та розраховано значення показників прийняття рішень в умовах невизначеності для визначення найкращої стратегії банку, за умов настання певних ризиків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Слобода Л. Класифікація та характеристика чинників кредитних ризиків банківських установ // Регіональна економіка. - 2005

2. Ковальов О.Л. Класифікація банківських ризиків. Фактори, що впливають на кредитні ризики, і підходи до їх класифікації // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006
3. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004 – 219 с.
4. Новожилова М.В., Солодовник Г.В. Моделювання управління комерційним ризиком: Навчально-методичний посібник. - Харків:ХНУБА, 2011 р.-81 с.

УДК 330.322:336

Іванілов О.С., Перетяцько А.Ю., Малишева К.Е.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ТРЕСТ «ЖИТЛОБУД-1»)

Вступ. В сучасних економічних умовах одним із пріоритетів забезпечення сталого розвитку і поліпшення своїх позицій на будівельному ринку є активізація інвестиційних процесів. Інвестиційна привабливість при цьому відіграє роль ключового елемента, оскільки її динамічність залежить від можливостей підприємства відповідати умовам потенційних інвесторів. Зважаючи на це, все більшої актуальності набувають питання, пов'язані з отриманням об'єктивної і адекватної оцінки цих можливостей.

Мета та завдання. Метою статті є оцінка інвестиційної привабливості будівельного підприємства ПАТ «Трест «Житлобуд-1».

Результати дослідження. Аналіз фінансово-економічної літератури [1-9] дозволив встановити, що на сьогодні найбільш прийнятним серед інвесторів є методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, запропонований в роботі Майоровою Т.В. [7].

На першому етапі методики оцінки визначаються показники фінансового стану підприємства: майнового положення, ліквідності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності. На другому етапі пропонується встановити коефіцієнти вагомості показників фінансового

стану підприємства за методом аналізу ієрархій (МАІ).

На третьому етапі згідно закону ієрархічної безперервності було визначено, що за рівнем вагомості показники фінансового стану підприємства можна проранжувати наступним чином:

- 1) показники рентабельності;
- 2) показники ділової активності;
- 3) показники платоспроможності;
- 4) показники ліквідності;
- 5) показники майнового положення.

На четвертому етапі було виконано перевірку локальних пріоритетів експертів відносно елементів третього рівня ієрархічної моделі визначення коефіцієнтів вагомості показників фінансового стану підприємства на узгодженість.

Далі необхідно розрахувати інтегральні показники майнового положення, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності. Зважаючи на те, що показники, що входять до кожної з аналітичних груп є рівнозначними для експертів між собою, представляється за доцільне інтегрувати локальні показники фінансового стану за методом сум.

Таким чином інтегральний показник майнового положення має розраховуватися таким чином ($I_{МП}$) [7]:

$$I_{МП} = \frac{K_{ЗН}^{ФАКТ}}{0,5} + \frac{K_{ОН}^{ФАКТ}}{K_{ОН}^{ПЛАН}} + \frac{K_{В}^{ФАКТ}}{K_{В}^{ПЛАН}}. \quad (1)$$

Інтегральний показник ліквідності ($I_{Л}$):

$$I_{Л} = \frac{K_{ПОК}^{ФАКТ}}{2} + \frac{K_{ШВ}^{ФАКТ}}{1,0} + \frac{K_{АБС}^{ФАКТ}}{0,25} + \frac{П_{ЧОК}^{ФАКТ}}{П_{ЧОК}^{МАХ}}. \quad (2)$$

В методиці Майорової Т.В. зазначено, що нормативним значенням для коефіцієнту покриття ($П_{ЧОК}^{МАА}$) є 1, для коефіцієнту швидкої ліквідності ($K_{ШВ}^{НОРМ}$) – 0,6, для коефіцієнту абсолютної ліквідності ($K_{АБС}^{НОРМ}$) – 0.

Втім, як показує практика, нормативні значення цих показників є штучно заниженими – зазвичай нормативним значенням для коефіцієнту покриття є 2,0, для коефіцієнту швидкої ліквідності – 1,0, для коефіцієнту абсолютної ліквідності – 0,25.

Інтегральний показник платоспроможності ($I_{П}$):

$$I_{П} = \frac{K_{АВТ}^{ФАКТ}}{K_{АВТ}^{НОРМ}} + \frac{K_{ФІН}^{ФАКТ}}{K_{ФІН}^{НОРМ}} + \frac{K_{ВОЗ}^{ФАКТ}}{K_{ВОЗ}^{НОРМ}} + \frac{K_{ВК}^{ФАКТ}}{K_{ВК}^{НОРМ}}. \quad (3)$$

Згідно з методикою Майорової Т.В. нормативним значенням для коефіцієнту автономії ($K_{АВТ}^{НОРМ}$) є 0,5; для коефіцієнту фінансування ($K_{ФІН}^{НОРМ}$) – 1; для коефіцієнту забезпеченості власними оборотними засобами ($K_{ВОЗ}^{НОРМ}$) – 0,1; для коефіцієнту маневреності власного капіталу ($K_{ВК}^{НОРМ}$) – 0. Втім, в якості нормативного значення для $K_{ВК}^{НОРМ}$ експерти встановили його максимальну величину в динаміці ($K_{ВК}^{МАХ}$).

Зважаючи на те, що нормативною тенденцією зміни в часі коефіцієнту автономії, коефіцієнту забезпеченості влас-

ними оборотними засобами та коефіцієнту маневреності власного капіталу є збільшення, а коефіцієнту фінансування – зменшення, формула для розрахунку інтегрального показника платоспроможності приймає такий вигляд [7]:

$$I_{П} = \frac{K_{АВТ}^{ФАКТ}}{0,5} + \frac{K_{ВОЗ}^{ФАКТ}}{0,1} + \frac{K_{ВК}^{ФАКТ}}{K_{ВК}^{МАХ}}. \quad (4)$$

Інтегральний показник ділової активності ($I_{ДА}$):

$$I_{ДА} = \frac{K_{А}^{ФАКТ}}{K_{А}^{НОРМ}} + \frac{K_{КЗ}^{ФАКТ}}{K_{КЗ}^{НОРМ}} + \frac{K_{ДЗ}^{ФАКТ}}{K_{ДЗ}^{НОРМ}} + \frac{T_{ДЗ}^{ФАКТ}}{T_{ДЗ}^{НОРМ}} + \frac{T_{КЗ}^{ФАКТ}}{T_{КЗ}^{НОРМ}} + \frac{K_{3}^{ФАКТ}}{K_{3}^{НОРМ}} + \frac{K_{ОФ}^{ФАКТ}}{K_{ОФ}^{НОРМ}} + \frac{K_{ОВК}^{ФАКТ}}{K_{ОВК}^{НОРМ}}. \quad (5)$$

В якості нормативних значень для показників ділової активності ($K_{А}^{НОРМ}$, $K_{КЗ}^{НОРМ}$, $K_{ДЗ}^{НОРМ}$, $T_{ДЗ}^{НОРМ}$, $T_{КЗ}^{НОРМ}$, $K_{3}^{НОРМ}$, $K_{ОФ}^{НОРМ}$, $K_{ОВК}^{НОРМ}$) експерти встановили такі:

1) для коефіцієнту оборотності активів, коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості, коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнту оборотності матеріальних запасів, коефіцієнту оборотності основних засобів, коефіцієнту оборотності власного капіталу – максимальні значення цих показників в динаміці

$$(K_{А}^{МАХ}, K_{КЗ}^{МАХ}, K_{ДЗ}^{МАХ}, K_{3}^{МАХ}, K_{ОФ}^{МАХ}, K_{ОВК}^{МАХ})$$

;

2) для строку погашення дебіторської заборгованості та строку погашення кредиторської заборгованості – мінімальні значення цих показників в динаміці ($T_{ДЗ}^{МІН}$, $T_{КЗ}^{МІН}$).

Оскільки, нормативною тенденцією зміни в часі всіх коефіцієнтів оборотності є збільшення, а періодів оборотності – зменшення, формула для розрахунку інтегрального показника ділової активності приймає такий вигляд [7]:

$$I_{ДА} = \frac{K_A^{\PhiАКТ}}{K_A^{\max}} + \frac{K_{КЗ}^{\PhiАКТ}}{K_{КЗ}^{\max}} + \frac{K_{ДЗ}^{\PhiАКТ}}{K_{ДЗ}^{\max}} + \frac{T_{ДЗ}^{\min}}{T_{ДЗ}^{\PhiАКТ}} + \frac{T_{КЗ}^{\min}}{T_{КЗ}^{\PhiАКТ}} + \frac{K_3^{\PhiАКТ}}{K_3^{\max}} + \frac{K_{ОФ}^{\PhiАКТ}}{K_{ОФ}^{\max}} + \frac{K_{ОВК}^{\PhiАКТ}}{K_{ОВК}^{\max}} \quad (6)$$

Інтегральний показник рентабельності (I_P):

$$I_P = \frac{P_A^{\PhiАКТ}}{P_A^{\text{НОРМ}}} + \frac{P_{ВК}^{\PhiАКТ}}{P_{ВК}^{\text{НОРМ}}} + \frac{P_D^{\PhiАКТ}}{P_D^{\text{НОРМ}}} + \frac{P_{\Pi}^{\PhiАКТ}}{P_{\Pi}^{\text{НОРМ}}} \quad (7)$$

В якості нормативних значень для показників рентабельності ($P_P^{\text{НОРМ}}, P_{ВК}^{\text{НОРМ}}, P_D^{\text{НОРМ}}, P_{\Pi}^{\text{НОРМ}}$) експертами були встановлені їхні максимальні значення в динаміці

$$(P_P^{\max}, P_{ВК}^{\max}, P_D^{\max}, P_{\Pi}^{\max}).$$

Через це, формула для розрахунку інтегрального показника рентабельності приймає такий вигляд [7]:

$$I_P = \frac{P_A^{\PhiАКТ}}{P_A^{\max}} + \frac{P_{ВК}^{\PhiАКТ}}{P_{ВК}^{\max}} + \frac{P_D^{\PhiАКТ}}{P_D^{\max}} + \frac{P_{\Pi}^{\PhiАКТ}}{P_{\Pi}^{\max}} \quad (8)$$

Достатньо очевидно, що нормативним значенням для інтегрального показника майнового положення є 3; ліквідності 4; платоспроможності 4; ділової активності - 8 та рентабельності - 4.

На шостому етапі слід виконувати розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства за дещо модифікованим методом сум, оскільки $I_{МП}, I_L, I_{\Pi}, I_{ДА}, I_P$ не є рівнозначними між собою.

$$I_{ПП} = \frac{\sum_{i=1}^n w_i \frac{I_i^{\PhiАКТ}}{I_i^{\text{НОРМ}}}}{\sum_{i=1}^n w_i} \quad (9)$$

де $I_{ПП}$ – інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства; $I_i^{\PhiАКТ}$ – фактичне значення інтегрального показника майнового положення, ліквідності, платоспроможності, ділової активності або рентабельності; $I_i^{\text{НОРМ}}$ – нормативне значення інтегрального показника майнового

положення, ліквідності, платоспроможності, ділової активності або рентабельності;

w_i – рівень вагомості інтегрального показника майнового положення, ліквідності, платоспроможності, ділової активності або рентабельності; $i \in [1; n]$.

Оскільки $\sum_{i=1}^n w_i = 1$, тоді:

$$I_{ПП}^{\PhiАКТ} = \sum_{i=1}^n w_i \frac{I_i^{\PhiАКТ}}{I_i^{\text{НОРМ}}} \quad (10)$$

Розрахунок показників для оцінки інвестиційної привабливості ПАТ "Трест Житлобуд-1" за аналізований період наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Показники для оцінки інвестиційної привабливості ПАТ "Трест Житлобуд-1"

Показники	Рік		
	2010	2011	2012
Інтегральний показник майнового положення	1,53	1,72	2,11
Інтегральний показник ліквідності	2,08	1,93	2,45
Інтегральний показник платоспроможності	-114,87	-112,25	-20,05
Інтегральний показник ділової активності	7,60	6,82	6,99
Інтегральний показник рентабельності	3,0	0,44	-0,93
Інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства	-3,62	-3,45	-0,53

Наступним етапом необхідно провести порівняння фактичного значення інтегрального показника інвестиційної привабливості з нормативним ($III_{НОРМ}$):

$$III_{НОРМ} = \sum_{i=1}^n w_i \frac{I_i^{НОРМ}}{I_i} = \sum_{i=1}^n w_i = 1. \quad (11)$$

Проведені вище розрахунки свідчать, що у 2010-2012 рр. фактичне значення інтегрального показника інвестиційної привабливості ПАТ "Трест Житлобуд-1" нижче від нормативного.

Доцільним є визначення типу інвестиційної привабливості підприємства:

$III_{ФАКТ} \geq 1$ – підприємство є інвестиційно-привабливим,

$III_{ФАКТ} < 1$ – підприємство не є інвестиційно-привабливим.

Отже, ПАТ "Трест Житлобуд-1" за період, що оцінювався, не є інвестиційно-привабливим підприємством на будівельному ринку.

Висновки. Подальші дослідження будуть спрямовані на вдосконалення методики оцінки інвестиційної привабливості будівельного підприємства з врахуванням його внутрішнього потенціалу та сукупного впливу зовнішнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексєєнко Л.М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства / Л.М. Алексєєнко // Економічний форум. – 2009. – №3. – С.94–102.
2. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия / И.А. Бланк. – К. : Ника- Центр. – 2003. – 480 с.
3. Верзакова Е.А. Оценка инвестиционной привлекательности отраслей производственной сферы / Верзакова Е.А. // Современные проблемы науки и образования. – 2006. – №8. – С. 23–28.
4. Донцов С.С. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия посредством анализа надежности его ценных бумаг / С.С. Донцов // Финансовый менеджмент. – 2010. – № 3. – С. 46–51.
5. Иванов А.П. Принципы и факторы определения инвестиционного рейтинга предприятий / А.П. Иванов, И.В. Сахарова, Е.Ю. Хрусталева // Консультант директора. – 2009. – № 12. – С. 31–37.
6. Козаченко Г.В. Управління інвестиціями на підприємстві : [монографія] / Г.В. Козаченко, О.М. Антіпов, О.М. Ляшенко, Г.І. Дібіс. – К.: Лібра. – 2007. – 368 с.
7. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність [навчальний посібник] / Майорова Т.В. – К. : «Центр навчальної літератури». – 2006. – 376 с.
8. Макарий Н.П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н.П. Макарий // Економіст. – 2010. – № 10. – С. 52–60.
9. Трясцина Н.Ю. Комплексная оценка инвестиционной привлекательности предприятий / Н.Ю. Трясцина. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.fin-izdat/journal/analiz/detali.php?ID=2888>.

УДК 519.81

Солодовник Г.В., Тоцька Д.Д.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

МОДЕЛЮВАННЯ РИЗИКІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вступ. Розвиток нових інформаційних технологій і загальна комп'ютеризація призвели до того, що інформаційна безпека не тільки стає обов'язковою, а набуває значення однієї з характеристик інформаційних систем. Існує досить великий клас систем обробки інформації, при розробці яких фактор безпеки відіграє провідну роль наприклад, банківські інформаційні системи. Численні публікації останніх років показують, що зловживання інформацією, що циркулює в інформаційних системах або передається по кана-

лах зв'язку, удосконалюється не менш інтенсивно, ніж заходи захисту від них. В даний час для забезпечення захисту інформації потрібна не просто розробка приватних механізмів захисту, а реалізація системного підходу, що включає комплекс взаємопов'язаних заходів (використання спеціальних технічних і програмних засобів, організаційних заходів, нормативно-правових актів, морально-етичних заходів протидії, тощо). Комплексний характер захисту виникає з комплексних дій зловмисників, які прагнуть будь-